

NADVLDATI PROTIVNIKA

1. Prošli put govorili smo o Isusovom krštenju i rodoslovlju. Danas se okrećemo njegovim iskušenjima. Prvo što želim naglasiti jest: ovaj događaj između Isusa i sotone nema trećeg svjedoka. Ako izuzmemo sotonu, jedini svjedok je Isus. To znači da je on kasnije, tijekom svoje službe, sigurno prepričavao ovaj događaj učenicima.

1.1. U (Evandjelju po Mateju) redoslijed kušnji nije isti kao u (Evandjelju po Luki). Zašto? Vjerujem da redoslijed nije ono što je ključno. Pretpostavljam da su i sami autori Evandjelja imali slično stajalište: važno je pronaći glavnu misao koju tekst nosi i tu misao primijeniti u vlastitom životu. Suština je „shvatiti“ što autor želi poručiti kroz ovaj događaj.

1.2. Luka nam kaže da je Isus bio vođen Duhom Svetim u pustinju četrdeset dana, gdje ga je sotona kušao. Zadržimo se malo na toj riječi „kušao“. Značenje riječi uključuje: testirati, iskušati, ispitivati, procijeniti. Ali u svojoj srži, ona znači: testirati nekoga ili nešto.

2.1. Zašto testiramo nekoga ili nešto? Dva su glavna razloga:

1. želimo istražiti, procijeniti i sakupiti podatke da potvrdimo ili negiramo naša očekivanja, ili
2. činimo to jer želimo ostvariti svoje osobne ciljeve – nadvladati protivnika.

Primjer: na ratnom bojištu dva generala vode bitku. Jedan šalje malu skupinu vojnika u neprijateljske redove da ispita obranu i pronađe najslabiju točku. On testira protivnika jer ga želi nadvladati.

1.3. U ovom događaju sa Isusom radi se upravo o tom drugom primjeru. Sotona kuša Isusa da vidi gdje su njegove najslabije točke – koje su njegove najdublje želje, strasti i obveze. On ga testira da bi pronašao pukotinu u njegovoj odanosti Ocu. Želi ga srušiti, želi slomiti njegovu vjeru i ljubav prema Bogu.

ŠAPTAČ ZLIH MISLI

2. Biblija sotonu opisuje kao onoga koji razara sve što Bog njeguje. On je „otac laži“, „neprijatelj“, „varalica“, „tužitelj“, „ubojica“. Hebrejski naziv je satan – protivnik, a grčki diabolos – klevetnik. Neki učitelji ga nazivaju i „šaptačem zlih misli“.

2.1. Ali postavlja se pitanje: je li sotona stvarno biće, ili je to samo način da biblijski autori personificiraju ljudsku moralnu pokvarenost? Teško je odgovoriti. Ovaj tekst nam sugerira da jest stvarno biće. Bilo bi teško protumačiti ga samo kao Isusovu unutarnju borbu sa sumnjom i sebičnim mislima. Meni se čini da Isus ovdje doslovno ima susret sa sotonom. Luka čak piše da se sotona „udaljio“ do iduće prilike – a ta prilika je vjerojatno bila razapinjanje.

2.2. Namjera novozavjetnih pisaca bila je jasna: sotona je stvaran. Kako se pojavio pred Isusom? Možda u ljudskom obliku, slično kao što su anđeli činili u Starom zavjetu. Prisjetimo se Zaharije u Svetinji nad Svetinjama – i on je imao vidljiv susret s anđelom. Možda se i sotona na isti način pojavljuje u ovoj realnosti¹.

2.3. Moram priznati da mi je to čudno – činjenica da je Bog dopustio postojanje takvog bića. Ne samo da je stvorio ljude koji su slabi i skloni zlu, nego i biće koje se izravno suprotstavlja svemu što je Božje. Zašto? Ne znam. To ne mogu do kraja razumjeti. Ali znam jedno: Biblija nas uči da Bog sve svodi na dobro. On je dobar. I na toj se istini osobno ohrabrujem.

2.4. Kao Autor stvarnosti, Bog piše priču. A svaka priča ima i dramu. Sotona kao „negativac“ daje priči dubinu – jer tek kroz njegovu zloću još jače svijetli Božja milost. Čudno je da je Bog odlučio na taj način ispričati priču stvarnosti. Ali biblijski autori to nisu skrivali. Oni su znali – to je jednostavno tako. Da sumiram:

- Sotona je „negativac“ u Božjoj priči, ali nije izvan Božje kontrole².
- Njegova zloća služi tome da još snažnije zasja Božja vjernost, pravda i milost³.
- Biblijski pisci nisu skrivali tu napetost – oni je prikazuju kao dio Božjeg plana povijesti⁴.

2.5. Što sotona zapravo želi postići? Postoje dvije mogućnosti:

a) On želi izgraditi svoju alternativnu realnost. Vjeruje da to može ostvariti preko Isusa. Ako Isus padne, Božja obećanja propadaju. I tada nastupa njegova verzija svijeta – potpuno drugačija od Božje slike.

b) Ili možda sotona nema nikakav „bolji plan“. Možda ga jednostavno vodi slijepa mržnja: „*Želim vidjeti kako Bog gubi! Želim uništiti sve što je njemu dragocjeno!*“ Možda mu nije cilj vladati, nego jednostavno uništavati.

¹ Matej 4,1–11; Luka 4,1–13; Postanak 18,1–2; Postanak 19,1–3; Luka 1,11–12

² Job 1,6–12; 2,1–6

³ Zaharija 3,1–2; Rimljanima 5,20–21

⁴ Otkrivenje 12,9–11

2.6. Ja vjerujem da obje opcije opisuju njegovu narav. On je super-inteligentno biće koje sustavno gradi svoju alternativu Božjoj stvarnosti, ali s krajnjim ciljem – uništenjem svega. Njegova mržnja toliko ga zasljepljuje da mu je draže uništiti sve, nego vidjeti da Bog pobjeđuje.

- Njegova glavna želja nije kraljevati – njegova glavna želja je da Bog izgubi. -

2.7. Kada sam čitao biografije psihopata i kriminalaca koji su kroz povijest činili perverzna i zla djela, često sam ostajao zatečen njihovom inteligencijom, snalažljivošću i sposobnošću manipuliranja ljudima. Zlo koje su činili uspijevali su zamotati u privid pravednosti, predstavljajući ga svijetu kao nešto ispravno. Ponekad bih, kao promatrač, gotovo bio zaveden njihovom podmuklom prevaram. Slično vidimo i u filmovima o Sherlocku Holmesu, gdje on sam priznaje da se divi inteligenciji svoga najvećeg protivnika – profesora Jamesa Moriartyja, kojega naziva „Napoleonom kriminala“. Iako se Holmes divio njegovom umu, znao je da ga mora uhvatiti, jer su njegova djela proizlazila iz izopačenog i zlog srca. Da li je sotona sličan, samo još inteligentniji? Vjerujem da jest. On će iskušenje predstaviti perfidno, podmuklo, upakirano u oblik koji izgleda opravdan i pravedan. I dok padamo u to iskušenje, bit ćemo uvjereni da činimo nešto što je ispravno pred Bogom. Toliko je sotona inteligentan!

2.8. Koliko sotona točno zna o Božjim obećanjima? Ne znam. Ono što znamo jest da je Bog obećao uspostaviti svoje kraljevstvo kroz svoga Sina, Isusa Krista. Vjerujem da sotona barem toliko zna – i to se vidi kroz kušnje kojima ga iskušava. Koliko duboko razumije proroke Starog zavjeta, zna li njihova proročanstva jednako kao Isus i apostoli? Teško je reći. Ali ako mu je glavna svrha uništiti, onda mu za to nije potrebno savršeno teološko znanje.

OVDJE SE NE RADI O ISUSOVOM BOŽANSTVU

3. Nekada sam ovaj događaj promatrao samo kao sukob između Boga-Isusa i sotone, gdje Isus, naravno, pobjeđuje jer je Bog. Ali sve više vjerujem da ovdje nije naglasak na Isusovu božanstvu, nego na njegovoj ljudskosti. Sotona ovdje ne napada njegovu božansku prirodu, nego njegovo ljudsko srce – njegove vrijednosti, obveze i pravednost. I upravo kao čovjek, Isus ostaje vjeran Ocu.

3.1. Sada dolazimo do teološkog pitanja koje mnogi biblijski učitelji postavljaju: je li Isus mogao sagriješiti? Je li mogao pasti na kušnjama? Ako nije mogao, koja je onda svrha ovog događaja? Moj odgovor je i „da“ i „ne“ – ovisi s kojeg stajališta gledamo.

3.1.2. Ako gledamo iz Božje perspektive – Boga Oca, autora stvarnosti, onoga koji je već predodredio da će Isus biti njegova vidljiva slika, Mesija, kralj koji će uspostaviti svoje kraljevstvo – onda je odgovor: ne, Isus nije mogao sagriješiti.

3.2. Ali ako gledamo iz perspektive Isusove ljudskosti, onda kušnje imaju smisla. Kao čovjek, Isus je poprimio punu ljudsku prirodu. Kao i svaki čovjek, mogao je u svojoj volji poželjeti ne poslušati Oca, mogao je poželjeti biti „sam svoj“, mogao je biti kušan da krene putem sebičnosti. Zato ovdje odgovor glasi: da, mogao je sagriješiti.

3.3. Jer ako bi bilo metafizički nemoguće da Isus sagriješi, onda ovo ne bi bilo pravo iskušenje. A upravo je to bit ovog događaja: kušnja. Autori Evanđelja žele da shvatimo da je jedan od nas, pravi

---

čovjek, prošao kroz kušnju i ostao vjeran Ocu. Isus nam time pokazuje model – kako se i mi trebamo odnositi prema iskušenjima.

3.4. Prije nego što se upustimo u samu analizu svake kušnje, želim reći: što više proučavam ovaj događaj, sve više shvaćam da je ovo jedan od najvažnijih odlomaka u Bibliji za naše razumijevanje. Ovdje je složen susret: sotona pristupa s nevjerojatnom inteligencijom, a Isus odgovara s božanskom mudrošću.

3.5. Znam da nikada neću moći do kraja proniknuti dubinu ovoga događaja. Ali ću nastojati najbolje što mogu prikazati ono što vidim – s namjerom da zajedno napredujemo u mudrosti koju Bog želi da primimo kroz Njegovu Riječ.